

sreda 6. aprila 2022

P9_TA(2022)0114

Izvajanje ukrepov državljanske vzgoje**Resolucija Evropskega parlamenta z dne 6. aprila 2022 o izvajanju ukrepov državljanske vzgoje (2021/2008(INI))**

(2022/C 434/06)

Evropski parlament,

- ob upoštevanju členov 2 in 10(3) Pogodbe o Evropski uniji (PEU),
- ob upoštevanju členov 9 in 165 Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU),
- ob upoštevanju Listine Evropske unije o temeljnih pravicah (v nadaljnjem besedilu: Listina),
- ob upoštevanju ciljev Organizacije združenih narodov glede trajnostnega razvoja, zlasti cilja št. 4 (kakovostno izobraževanje) in podcilja št. 4.7,
- ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 5. marca 2020 z naslovom Unija enakosti: strategija za enakost spolov za obdobje 2020–2025 (COM(2020)0152),
- ob upoštevanju svoje resolucije z dne 9. septembra 2015 o opolnomočenju deklic v Evropski uniji z izobraževanjem ⁽¹⁾,
- ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 12. novembra 2020 o Uniji enakosti: strategija za enakost LGTBIQ za obdobje 2020–2025 (COM(2020)0698),
- ob upoštevanju svoje resolucije z dne 25. marca 2021 o oblikovanju politike na področju digitalnega izobraževanja ⁽²⁾,
- ob upoštevanju referenčnega kompetenčnega okvira Sveta Evrope za demokratično kulturo,
- ob upoštevanju sklepov Sveta in predstavnikov vlad držav članic, ki so se sestali v okviru Sveta, o spodbujanju demokratične ozaveščenosti in demokratičnega udejstvovanja mladih v Evropi ⁽³⁾,
- ob upoštevanju Listine Sveta Evrope o izobraževanju za demokratično državljanstvo in izobraževanju za človekove pravice,
- ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 4. marca 2021 o akcijskem načrtu za evropski steber socialnih pravic (COM(2021)0102),
- ob upoštevanju evropskega stebra socialnih pravic, ki so ga 17. novembra 2017 razglasili in podpisali Svet EU, Evropski parlament in Komisija,
- ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 14. novembra 2017 o krepitvi evropske identitete s pomočjo izobraževanja in kulture – prispevek Evropske komisije k srečanju voditeljev v Göteborgu, 17. novembra 2017 (COM(2017)0673),
- ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 14. junija 2016 o spodbujanju preprečevanja radikalizacije, ki vodi v nasilni ekstremizem (COM(2016)0379),
- ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 1. julija 2020 o programu znanj in spretnosti za Evropo za trajnostno konkurenčnost, socialno pravičnost in odpornost (COM(2020)0274),
- ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 30. septembra 2020 o akcijskem načrtu za digitalno izobraževanje 2021–2027 – Novi temelji za izobraževanje in usposabljanje v digitalni dobi (COM(2020)0624),

⁽¹⁾ UL C 316, 22.9.2017, str. 182.⁽²⁾ UL C 494, 8.12.2021, str. 2.⁽³⁾ UL C 415, 1.12.2020, str. 16.

sreda 6. aprila 2022

- ob upoštevanju strateškega okvira za evropsko sodelovanje v izobraževanju in usposabljanju (v nadaljnjem besedilu: ET 2020), zlasti njegovega cilja, da se spodbujajo pravičnost, socialna kohezija in aktivno državljanstvo,
- ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 30. septembra 2020 o uresničitvi evropskega izobraževalnega prostora do leta 2025 (COM(2020)0625),
- ob upoštevanju priporočila Sveta z dne 22. maja 2018 o ključnih kompetencah za vseživljenjsko učenje ⁽⁴⁾,
- ob upoštevanju priporočila Sveta z dne 22. maja 2018 o spodbujanju skupnih vrednot, vključujočega izobraževanja in evropske razsežnosti poučevanja ⁽⁵⁾,
- ob upoštevanju resolucije Sveta z dne 19. februarja 2021 o strateškem okviru za evropsko sodelovanje v izobraževanju in usposabljanju pri uresničevanju evropskega izobraževalnega prostora in širše (2021–2030) ⁽⁶⁾,
- ob upoštevanju sklepov Sveta in predstavnikov vlad držav članic, ki so se sestali v okviru Sveta dne 17. maja 2021, o krepitvi upravljanja na več ravneh pri spodbujanju participacije mladih v postopkih odločanja ⁽⁷⁾,
- ob upoštevanju deklaracije o spodbujanju državljanstva in skupnih vrednot svobode, strpnosti in nediskriminacije z izobraževanjem (v nadaljnjem besedilu: Pariška deklaracija iz leta 2015), podpisane 17. marca 2015 v Parizu v Franciji,
- ob upoštevanju poročila evropskega državljanskega foruma 1 na konferenci o prihodnosti Evrope z naslovom Močnejše gospodarstvo, socialna pravičnost in delovna mesta / Izobraževanje, kultura, mladi in šport / Digitalna preobrazba,
- ob upoštevanju poročila Evropske prireditve za mlade 2021 o zamislih mladih za konferenco o prihodnosti Evrope,
- ob upoštevanju sporočila Eurydice Komisije z dne 7. novembra 2017 z naslovom Državlјanska vzgoja v šolah v Evropi, 2017,
- ob upoštevanju resolucije Zveze evropskih federalistov o sistematičnem pristopu k evropski državlјanski vzgoji, sprejete 4. julija 2021 na evropskem kongresu te zveze XXVII v Valenciji,
- ob upoštevanju poročila službe Evropskega parlamenta za raziskave iz maja 2021 o evropskem izobraževalnem prostoru in strateškem okviru za izobraževanje in usposabljanje za leto 2030,
- ob upoštevanju poročila Eurydice Komisije z dne 19. oktobra 2020 z naslovom Pravičnost v šolski izobrazbi v Evropi – strukture, politike in uspešnost učencev;
- ob upoštevanju poročila Komisije z dne 15. decembra 2021 z naslovom Poročilo o državlјanstvu EU za leto 2020 – Opolnomočenje državlјanov in zaščita njihovih pravic (COM(2020)0730),
- ob upoštevanju akcijskega načrta Komisije o evropski demokraciji z dne 3. decembra 2020,
- ob upoštevanju povzetka ugotovitev in razprav na forumu o prihodnosti učenja leta 2019, ki ga je 7. decembra 2019 objavila evropska skupina strokovnjakov za izobraževanje in usposabljanje,

⁽⁴⁾ UL C 189, 4.6.2018, str. 1.

⁽⁵⁾ UL C 195, 7.6.2018, str. 1.

⁽⁶⁾ UL C 66, 26.2.2021, str. 1.

⁽⁷⁾ UL C 241, 21.6.2021, str. 3.

sreda 6. aprila 2022

- ob upoštevanju poročila Komisije iz junija 2020 o državljanstvu EU in demokraciji;
 - ob upoštevanju smernic mreže Jean Monnet iz leta 2017 za učitelje, ki poučujejo o identiteti in državljanstvu otrok v Evropi,
 - ob upoštevanju poročila Komisije z dne 18. marca 2015 o spodbujanju državljanstva in skupnih vrednot svobode, strpnosti in nediskriminacije z izobraževanjem – pregled razvoja politike izobraževanja v Evropi po Pariški deklaraciji z dne 17. marca 2015,
 - ob upoštevanju pregledov izobraževanja in usposabljanja za leti 2018 in 2020,
 - ob upoštevanju tematskega dokumenta evropskega strokovnega odbora za izobraževanje in usposabljanje o vključevanju in državljanstvu,
 - ob upoštevanju svoje resolucije z dne 12. aprila 2016 o učenju o EU v šolah ⁽⁸⁾,
 - ob upoštevanju svoje resolucije z dne 19. januarja 2016 o vlogi medkulturnega dialoga, kulturne raznolikosti in izobraževanja pri spodbujanju temeljnih vrednot EU ⁽⁹⁾,
 - ob upoštevanju svoje resolucije z dne 11. novembra 2021 o evropskem izobraževalnem prostoru: skupni celostni pristop ⁽¹⁰⁾,
 - ob upoštevanju svoje resolucije z dne 12. decembra 2017 o poročilu o državljanstvu Unije za leto 2017: krepitev pravic državljanov v Uniji demokratičnih sprememb ⁽¹¹⁾,
 - ob upoštevanju svoje resolucije z dne 7. julija 2021 o dialogu z državljani in njihovi udeležbi pri odločanju o zadevah EU ⁽¹²⁾,
 - ob upoštevanju člena 54 Poslovnika ter člena 1(1)(e) sklepa konference predsednikov z dne 12. decembra 2002 o postopku odobritve samoiniciativnih poročil in Priloge 3 k temu sklepu,
 - ob upoštevanju poročila Odbora za kulturo in izobraževanje (A9-0060/2022),
- A. ker je izobraževanje temeljna pravica in javno dobro, ki bi morala veljati za vse enako in biti zastoj; ker evropski steber socialnih pravic določa, da ima vsakdo pravico do kakovostnega in vključujočega vseživljenjskega izobraževanja in usposabljanja, ki mu omogoča polno in smiselno udeležbo v družbi; ker na izobraževanje in učenje ne bi smeli gledati zgolj kot na orodje, ki služi trgu dela;
- B. ker je treba izobraževalne sisteme, tudi državljansko vzgojo, ustrezno prilagoditi novim sistemskim spremembam z lokalnimi, regionalnimi in globalnimi vplivi, kot so podnebna kriza, digitalni prehod, socialne in teritorialne razlike ali nadnacionalno politično povezovanje; ker zeleni prehod in zeleni dogovor zahtevata razširitev državljske vzgoje, da bi vključevala tudi potrebo po odgovornem ukrepanju ne samo znotraj določene skupnosti ali družbe, ampak tudi do celotnega planeta; ker digitalni prehod in digitalna agenda ne odpirata le novih priložnosti za aktivno državljanstvo in demokratično udeležbo na spletu, temveč vključujeta tveganja in grožnje, ki jih predstavljajo napačne informacije in dezinformacije; ker bi moralo aktivno digitalno državljanstvo upoštevati in obravnavati digitalno vrzel med generacijami; ker je vključevanje lokalnih, nacionalnih in evropskih medijev v promocijo evropske kulture in zgodovine pomemben del javne razprave in državljanske udeležbe;

⁽⁸⁾ UL C 58, 15.2.2018, str. 57.

⁽⁹⁾ UL C 11, 12.1.2018, str. 16.

⁽¹⁰⁾ Sprejeta besedila, P9_TA(2021)0452.

⁽¹¹⁾ UL C 369, 11.10.2018, str. 11.

⁽¹²⁾ UL C 99, 1.3.2022, str. 96.

sreda 6. aprila 2022

- C. ker je treba državljansko vzgojo razumeti kot pouk na več ravneh, ki obsegajo lokalno, regionalno, nacionalno, evropsko in svetovno razsežnost državljanstvo; ker se bo morala nova generacija Evropejcev zaradi procesa globalizacije in evropskega povezovanja vse bolj politično udeleževati na več ravneh, da bi bila sposobna živeti in delati na mednarodni ravni ter obvladovati raznolikost v svojem vsakdanu; ker so kritično razmišljanje, medosebne spretnosti in državljanske kompetence vse pomembnejši na trgu dela in v družbenem življenju; ker družbe postajajo vse bolj raznolike, zaradi česar je spoštovanje raznolikosti kultur in izvora ter zavračanje vsakršne diskriminacije žensk, oseb LGTBIQ ali manjšin v Evropi vse pomembnejše;
- D. ker ima državljanska vzgoja koristi od medsektorskega pristopa in medsebojnega sodelovanja med formalnim, neformalnim in priložnostnim izobraževanjem; ker državljanska vzgoja osebju in učencem omogoča, da odkrivajo vrednote, odnose, spretnosti in znanje ter skupaj razumejo svet, tudi s participativno pedagogiko;
- E. ker lahko družbenopolitične spremembe v državah članicah, ki segajo od družbene polarizacije in nizke ravni zaupanja v institucije do demokratičnega nazadovanja, spodkopavanja pravne države, izključevalnega nacionalizma in instrumentalizacije evroskepticizma v politične namene, skupaj s porastom ekstremističnih gibanj, ponovnim pojavom rasizma in ksenofobije v vseh njenih oblikah, avtoritarizma ter lažnih novic in dezinformacij, resno ogrozijo evropske demokracije in destabilizirajo EU kot celoto; ker bi boljša vključenost državljanske vzgoje v formalno, neformalno in priložnostno okolje z vseživljenjskim učenjem lahko veliko pomenila pri zaustavitvi tega trenda in prispevala k bolj odprti politični razpravi in uspešnem sodelovanju državljanov v političnih in zakonodajnih postopkih na nacionalni in evropski ravni;
- F. ker se politična podpora Unije po navadi bolj izraža v občutkih, odnosih in vrednotah kot s konkretnim vplivom na vsakdan državljanov; ker med državljani, zlasti mladimi, demokratični procesi in mehanizmi sodelovanja Unije niso dovolj blizu in razumljivi; ker lahko mlade z novim evropskim zagonom za državljansko vzgojo spodbudimo k udeležbi na volitvah, da bi omejili verjetnost ekstremističnih in populističnih diskurzov ter povečali tudi socialna kohezija;
- G. ker vrzeli v znanju in premajhna čustvena navezanost, pa tudi premalo mehanizmov, ki bi državljanom omogočali sodelovanje in dialog, preprečujejo dinamično evropsko državljanstvo; ker evropska identiteta dopolnjuje več lokalnih, nacionalnih, geografskih, kulturnih ali drugih identitet, ki jih lahko ima oseba; ker lahko nezadostno znanje o EU ali njeno nepoznavanje ter nerazumevanje njenega delovanja in dodane vrednosti povzroči občutek, da primanjkuje demokracije, in vodita v nezaupanje, državljansko neudeležbo in evroskepticizem v državah članicah;
- H. ker je v svoji resoluciji z dne 12. aprila 2016 o učenju o EU v šolah pozval Komisijo, naj zagotovi skupni okvir in pripravi smernice s konkretnimi primeri za učenje o EU ter tako spodbuja objektivni in kritičen razmislek o prednostih Evropske unije za njene državljane;
- I. ker v svoji resoluciji z dne 11. novembra 2021 o evropskem izobraževalnem prostoru poziva, naj evropski izobraževalni prostor poveča pretok učencev, učiteljev in znanja, spodbuja občutka evropske pripadnosti in državljanske zavesti, ohranja pravice in vrednote, zagotavlja poštene in enake možnosti ter izboljšuje socialno kohezijo;
- J. ker Komisija na tem strateškem področju ni sprejela pomembnejše sistemske pobude; ker imajo obstoječi programi EU, kot sta Erasmus+ ali evropska solidarnostna enota, še vedno precej neizkoriščenega potenciala za izboljšanje izvajanja državljanske vzgoje z bolj strateškim pristopom k formalnim, neformalnim in priložnostnim učnim komponentam v programih ter z boljšim usklajevanjem virov; ker bi si morala Komisija in države članice bolj prizadevati za boljši in obsežnejši pretok informacij o Evropski uniji ter posebnih pravicah in obveznostih;

sreda 6. aprila 2022

- K. ker je več držav članic vzpostavilo nacionalne sheme prostovoljstva; ker sta vzpostavitev in razvoj teh shem pomembna za spodbujanje praktične državljanske vzgoje, izboljšanje socialne kohezije, mobilizacijo zaradi razlogov splošnega interesa, zlasti za ljudi, ki imajo manj priložnosti, ter prispevanje k osebnemu in poklicnemu razvoju udeležencev; ker lahko večja evropska državljanska mobilnost prispeva k povečanju občutka pripadnosti evropski skupnosti pri mladih in okrepi nastanek Evrope državljanov; ker lahko nacionalni programi prostovoljstva postanejo naravna odskočna deska za evropsko mobilnost mladih, zlasti tistih z manj priložnostmi;
- L. ker je evropska solidarnostna enota, ki je bila ustanovljena leta 2018 kot naslednica evropske prostovoljske službe, ustanovljene leta 1996, splošni evropski program mobilnosti za prostovoljstvo, vendar je njen proračun za obdobje 2021–2027 omejen; ker bi bilo treba razviti večje sinergije in sodelovanje med evropsko solidarnostno enoto in nacionalnimi sistemi prostovoljstva, pa tudi med obstoječimi nacionalnimi sistemi prostovoljstva prek evropske solidarnostne enote;

Stanje državljanske vzgoje v EU

1. obžaluje, da ni skupne opredelitve državljanske vzgoje; meni, da pouk državljanske vzgoje sestavlja kombinacija znanja, spretnosti, metod, orodij, vsebine, kompetenc, odnosov, vrednot in ravnanja ter da je ta pouk bistvenega pomena za nastanek solidarnosti in občutka pripadnosti;
2. meni, da bi bilo treba z državljansko vzgojo poskrbeti vsaj za teoretično razumevanje političnih, pravnih, socialnih, okoljskih in gospodarskih konceptov in struktur, vključno s tistimi, ki se nanašajo na evropsko raven, pa tudi svetovnega razvoja, sorazmerno s stopnjo izobraževanja in usposabljanja, skupaj s praktičnimi izkušnjami; poudarja pomen kritičnega razmišljanja in medijske pismenosti kot sestavnega dela državljanske vzgoje; vztraja, da sta potrebna pedagoška prenova ter sprejetje teoretičnega in praktičnega pristopa k državljanski vzgoji v Uniji; predlaga, da se uporabljata opredelitvi državljanske vzgoje iz Listine Sveta Evrope o izobraževanju za demokratično državljanstvo in izobraževanju za človekove pravice ter referenčnega kompetenčnega okvira Sveta Evrope za demokratično kulturo;
3. je zaskrbljen, ker je v nacionalnih učnih načrtih premajhen poudarek na evropskem in svetovnem vidiku državljanstva; z zaskrbljenostjo ugotavlja, da samo polovica učencev v EU poroča o tem, da se imajo v šoli možnost učiti o Evropi; poudarja, da je naklonjenost učencev sodelovanju med evropskimi državami pozitivno povezana z višjimi ravni državljanskega znanja; obžaluje vse večje napetosti med nacionalno in evropsko ravno v učnih načrtih nekaterih držav članic; je zaskrbljen zaradi pretirane politizacije državljanske vzgoje in njenih posledic, kot so pogoste se in drastične spremembe učnih načrtov, ter ponovno poudarja potrebo po dolgoročni stabilnosti in skladnosti pri izvajanju državljanske vzgoje;
4. poudarja, da je treba sedanjo kakovost državljanske vzgoje in pristope k njej znatno povečati zaradi družbenopolitičnih in globalnih sprememb; je zaskrbljen, ker so ocene učencev precej nižje od ocen učenk⁽¹³⁾; je zaskrbljen zaradi neravnovesja v povprečnem državljanskem znanju, ki vlada med državami članicami in znotraj njih; ugotavlja, da se učenci, ki živijo na podeželskih, oddaljenih, socialno zapostavljenih in najbolj oddaljenih regijah, pri sodelovanju v programih državljanske vzgoje spoprijemajo z dodatnimi ovirami; potrjuje, da mora imeti vsak učenec dostop do kakovostne državljanske vzgoje, ki se mora med drugim osredotočati na njihove posebne potrebe v smislu financiranja in infrastrukture, kar je bistveno za uspešno oblikovanje evropskega izobraževalnega prostora;
5. poudarja, da večina nacionalnih učnih načrtov sicer vsebuje nekatere vidike državljanske vzgoje, vendar so med državami članicami in znotraj njih velike razlike glede ravni izobraževanja, na kateri se poučuje, skupnega števila ur, namenjenih predmetu, vsebine in metodologij; ugotavlja, da imajo samo nekatere države članice strukturirane ocene, cilje, pedagoške usmeritve ali posebno usposabljanje za učitelje; ugotavlja, da tudi v primeru, ko so ti elementi prisotni, obstaja vrzel med nacionalnimi programi in njihovim učinkovitim izvajanjem v šolah;

⁽¹³⁾ Schulz, W. et al., *Becoming Citizens in a Changing World* (Postati državljani v spreminjajočem se svetu), študija Mednarodne agencije za energijo o mednarodni civilni in državljanski vzgoji iz leta 2016, mednarodno poročilo, Springer, Cham, 2016.

sreda 6. aprila 2022

6. opozarja, da na učinkovito učenje najbolj vpliva kakovost pouka, zato mora biti začetno in stalno usposabljanje vseh učiteljev in izobraževalcev, ne glede na njihovo specializacijo, prednostna naloga na področju državljanske vzgoje, predvsem pa v zvezi z evropsko in globalno razsežnostjo;
7. poudarja, da je učinkovito poučevanje državljanske vzgoje oteženo, ker je premalo zanesljivih raziskav o tem, kako jo učinkovito poučevati in ocenjevati, in ustreznih pedagoških instrumentov za ta namen; ugotavlja, da nekateri empirični dokazi kažejo, da na državljanska znanja in spretnosti ter odnose pozitivno vpliva pristop, ki vključuje celotno šolo ali skupnost; meni, da bi bilo treba pri državljanski vzgoji upoštevati participativno pedagoško prakso, da bi učencem lahko izkusili državljanstvo v vseh njegovih razsežnostih in svojo vlogo v Evropski uniji, državah članicah, kot posameznika in v družbi na splošno;
8. obsoja, da se državljanski vzgoji posveča premalo pozornosti v začetnem poklicnem izobraževanju in usposabljanju ter pri izobraževanju odraslih; poziva k vključitvi državljanske vzgoje, prilagojene posebnim značilnostim in potrebam učencev, na vseh ravneh izobraževanja; obžaluje, da ni poudarka na pomenu medgeneracijskih učnih okolij, ki omogočajo medgeneracijski dialog;
9. meni, da ni nikoli prezgodaj za učenje o državljanstvu na regionalni, nacionalni, evropski in globalni ravni; ugotavlja, da ima predšolska vzgoja pomembno vlogo pri razvoju bistvenih socialnih in čustvenih spretnosti ter je temelj za dobro počutje, dialog, medsebojno spoštovanje, razumevanje in skupne vrednote;
10. želi spomniti, da imata neformalno in priložnostno učenje, skupaj s prostovoljstvom, mentoriranjem, razpravami in športom, pomembno pedagoško vlogo pri pridobivanju socialnih in državljanskih znanj in spretnosti, veščin in vedenjskih vzorcev ter oblikovanju odgovornih in aktivnih državljanov;

Politike EU na področju državljanske vzgoje

11. obžaluje, da politično soglasje na evropski ravni o potrebi po spodbujanju državljanske vzgoje in poučevanja skupnih evropskih vrednot ni bilo preneseno v konkretne cilje, merila uspešnosti in ukrepe, ter sprejema sklep, da se politike državljanske vzgoje pomanjkljivo izvajajo;
12. meni, da programi EU ne prispevajo dovolj k spodbujanju nekaterih razsežnosti državljanske vzgoje, predvsem ker ni izrecne neposredne podpore, zadostnih virov in enakomerne geografske pokritosti; obžaluje, da projekti, ki jih je EU financirala na tem področju, doslej niso imeli širšega dolgoročnejšega učinka;
13. ugotavlja, da politika na področju državljanske vzgoje na ravni EU ni dovolj usklajena in da trenutno ni političnega instrumenta, ki bi strukturirano združeval vsa ustrezna telesa in organe;
14. ugotavlja, da so programi EU, kot so Erasmus+, Obzorje Evropa, evropska solidarnostna enota, program za pravice in vrednote in Ustvarjalna Evropa, največkrat posredno prispevali k aktivni državljanski vzgoji; vendar ugotavlja, da njihov učinek ni bil sistematičen ali trajen;
15. potrjuje, da ima EU na podlagi členov 9, 10, 165 in 166 PEU ter Listine glavno odgovornost pri spodbujanju državljanske vzgoje EU, s katero bi njene državljanke bolje seznanili z evropskim projektom kot unijo demokratičnih držav in jim omogočili, da polno sodelujejo v političnem življenju in pri odločanju na ravni EU;
16. poudarja voljo po spodbujanju skupne evropske identitete s skupnim akademskim programom in močnem vključevanju evropske razsežnosti v izobraževanje, kot so jo izrazili državljani na konferenci o prihodnosti Evrope, ter zahtevo mladim v Evropi, da se v učne načrte vključi znanje o evropskih priložnostih in prednostih;

sreda 6. aprila 2022

17. ugotavlja, da nekatere države članice priznavajo pozitiven vpliv razvoja politike EU na spodbujanje izobraževalnih sprememb na področju državljanske vzgoje;

18. je zaskrbljen, ker Komisija nima učinkovitih ukrepov, da bi spodbudila „državljsko kompetenco“, ki je vključena v okvir ključnih kompetenc za vseživljenjsko učenje iz leta 2018, medtem ko so druge osnovne kompetence zajete v merilih ET 2020 ali jih podpirajo namenski okviri kompetenc, ki omogočajo poučevanje in uvajanje snovi na nacionalni ravni;

19. poudarja, da je bila nagrada Državljan Evrope za leto 2021 podeljena študentskim pobudam za razpravo; meni, da je v razmerah vse večje polarizacije demokratična razprava pomembnejša kot kdaj koli prej; meni tudi, da je spodbujanje znanj in spretnosti ter kompetenc za razpravo sestavni del državljanske vzgoje;

20. ugotavlja, da je državljanska vzgoja pomembna za ozaveščanje o podnebnem prehodu in doseganje ciljev trajnostnega razvoja do leta 2030; poudarja povezave med državljansko vzgojo in izobraževanjem za trajnost ter pomen usklajevanja prizadevanj za vključevanje obeh področij v politike, učne načrte, pedagoške pristope in metodologije formalnega, neformalnega in priložnostnega učenja in izobraževanja;

Priporočila za prenovljeno evropsko državljansko vzgojo

21. spodbuja države članice, naj podpirajo, pregledujejo in posodablajo svoje izobraževalne sisteme – in vse oblike vsebin učnih načrtov, povezanih z EU, na vseh stopnjah izobraževanja in učenja, vključno s poklicnim izobraževanjem in usposabljanjem – da bi okrepile razsežnost EU, hkrati pa naj močno spodbujajo regije in lokalne organe, da storijo enako, zlasti tiste, ki imajo v izobraževalnih sistemih neposredne pristojnosti;

22. ob tem poudarja, da je treba pri evropski državljanski vzgoji upoštevati jezikovno raznolikost, zlasti manjšinske in regionalne ter ogrožene jezike;

23. ponovno poziva države članice in izobraževalno skupnost, naj vse, tudi ljudi z migrantskim ozadjem, migrante in begunce ter pripadnike verskih skupnosti vključijo v postopek krepitev državljanstva, ki bo dvosmeren, spoštljiv, krepil njihov položaj in omogočal aktivno udeležbo v državljanskem in kulturnem življenju; meni, da je spodbujanje boljšega razumevanja zgodovinskih in osebnih vzrokov poti migrantov med državljani, vključno s kolonializmom in skupnim kulturnim ozadjem, pomemben sestavni del svetovnega državljanstva;

24. poziva države članice, naj izboljšajo in razširijo možnosti začetnega in stalnega, poklicnega in vseživljenjskega razvoja za učitelje, izobraževalno osebje, družine in širšo izobraževalno skupnost ter jim priskrbijo ustrezno podporo in vire za poučevanje državljanske vzgoje, ki bi jo razvili v tesnem sodelovanju z vsemi ustreznimi akterji na ravni EU in na nacionalni ravni;

25. v zvezi s tem poziva Komisijo, naj oblikuje skupni okvir kompetenc za državljansko vzgojo za učitelje in študente za ključno kompetenco „državljanstvo“, vključno z večjezičnimi in medkulturnimi kompetencami izobraževalcev, ter naj upošteva lokalno, regionalno, nacionalno, evropsko in globalno sfero, podobno kot pri evropskem okviru digitalnih kompetenc, evropskem okviru kompetenc za podjetništvo, evropskem okviru za osebne, socialne in učne ključne kompetence ter nedavno vzpostavljenem evropskem okviru trajnostnih kompetenc, pri čemer naj gradi odnose med vsemi okviri;

26. poudarja, da je treba spodbujati in podpirati možnosti za mobilnost ter vzajemno učenje in izmenjavo zgledov najboljše prakse med učitelji; meni, da so hibridne in prožne značilnosti mobilnosti v programu Erasmus+ za obdobje 2021–2027 priložnost za povečanje možnosti za mobilnost učiteljev in prihodnjih učiteljev; spodbuja Komisijo, naj spodbuja kratkoročno mobilnost učiteljev in vzpostavi dolgoročna partnerstva za mobilnost, pri čemer naj izkoristi digitalna sredstva, ne da bi nadomestila fizično mobilnost in medosebne izmenjave;

27. poziva države članice in Komisijo, naj spodbujajo in olajšujejo visokokakovostno usposabljanje o temah EU za učitelje med delovnim časom, drugo izobraževalno osebje, mladinske voditelje in vodje usposabljanja, vključno z moduli v tujini, ki jim omogočajo, da del usposabljanja opravijo v drugi državi članici, ter poskrbijo za priznavanje njihovih kompetenc za poučevanje o EU;

sreda 6. aprila 2022

28. poziva, naj se uvede in promovira podelitev oznake „evroučitelj“; ponovno poziva k spodbujanju in razvoju učiteljskih akademij Erasmus+ za spodbujanje evropske razsežnosti v izobraževanju; poziva Komisijo, naj nameni razpis za zbiranje predlogov učiteljsko akademijo Erasmus+, namenjeni državljski vzgoji za vse učitelje, vodje usposabljanja in učence iz formalnega in neformalnega sektorja, vključno s sektorjem poklicnega izobraževanja in usposabljanja;

29. poziva Komisijo in države članice, naj izboljšajo sinergije, da bi povečale sistemski učinek državljske vzgoje, in naj sodelujejo pri razvoju modula za začetno usposabljanje učiteljev, da bi učitelje seznanili z evropskimi izobraževalnimi sistemi, najboljšo pedagoško prakso, platformami za izmenjave, orodji in partnerstvi v EU, ki odražajo evropske vrednote in spodbujajo nastanek kulture izobraževanja o evropskem državljanstvu, ob priznavanju raznolikosti v Evropi; poudarja, da je treba to vrsto modula usposabljanja vključiti v program učiteljskih akademij;

30. poziva k priznavanju in potrjevanju državljskih kompetenc, pridobljenih z neformalnim in priložnostnim učenjem, vključno z mladinskim in prostovoljskim delom, ter h krepitvi povezav med formalnim, neformalnim in priložnostnim učenjem v državljski vzgoji;

31. meni, da bi bilo treba v okviru sodelovanja, ki bo sledil ET 2020, nameniti pozornost izdelavi učnih načrtov in oblikovanju nacionalnih ocen državljske vzgoje, ki bodo vključevali vse ustrezne vidike tega predmeta v skladu z evropskim referenčnim okvirom Sveta Evrope za demokratično kulturo in evropskim referenčnim okvirom ključnih kompetenc za vseživljenjsko učenje, zlasti v zvezi s socialnimi in državljskimi kompetencami in ob upoštevanju priložnostnega in neformalnega izobraževanja, njegove koordinacije in omogočanja;

32. poziva, naj se ustanovi nova delovna skupina za državljsko vzgojo, ki bo nadaljevala delo delovne skupine ET 2020 za spodbujanje skupnih vrednot in vključujočega izobraževanja, ustanovljene po Pariški deklaraciji iz leta 2015;

33. poziva k izdelavi oprijemljivih in merljivih ciljev in meril uspešnosti za državljsko vzgojo, vključno z evropsko državljsko vzgojo, v strateškem okviru za evropsko sodelovanje pri izobraževanju in usposabljanju za evropski prostor in po obdobju 2021–2030; poudarja, da bi bilo treba te cilje pretvoriti v cilje za leto 2025 s posebnimi cilji za prikrašane učence in jih vključiti v poseben akcijski načrt za evropsko državljsko vzgojo, pri čemer bi bilo treba upoštevati vidik vseživljenjskega učenja že v zgodnjem otroštvu;

34. poudarja, da je potreben bolj strukturiran pristop k določanju in razširjanju rezultatov projektov državljske vzgoje v programih EU, zlasti programih Erasmus+, Obzorje Evropa, Evropa za državljane, programu za državljane, enakost, pravice in vrednote, programu Ustvarjalna Evropa in evropski solidarnostni enoti in njihovih naslednikih, da bi razširili rezultate po vsej Uniji in v postopek vključili Evropski parlament; zato meni, da je treba na ravni EU vzpostaviti stalen mehanizem za pregled in analizo, da bi opredelili primere dobre prakse, ki jih je mogoče razširiti, da bi prispevali k sistemskim in dolgotrajnim spremembam politike;

35. poudarja, da je treba odločno pospešiti raziskave o tem, kako najbolje poučevati in ocenjevati državljsko vzgojo, zlasti za predšolsko vzgojo, ter vlogo formalnega, neformalnega in priložnostnega učenja, ter spremljati njegovo izvajanje na podlagi zadostnih in posodobljenih primerjalnih podatkov iz vseh držav članic; poudarja pomen ključnega ukrepa 2, ključnega ukrepa 3, katedre Jean Monnet in programa Obzorje Evropa; pozdravlja, da je ključni ukrep 2 v programu Erasmus+ za obdobje 2021–2027 bolj osredotočen na skupne vrednote, državljsko udeležbo in sodelovanje;

36. poudarja, da je treba več vlagati v oblike izobraževanja o Evropski uniji v šolah in univerzah ter izboljšati obstoječe mreže in razviti nove učne načrte, prilagojene tej vrsti usposabljanja; poziva k vključitvi specializiranih fakultet za evropske zadeve v raziskovanje in uvajanje najboljših metod in orodij poučevanja državljske vzgoje ob uporabi razpoložljivih sredstev in virov EU;

37. poudarja, da mora iti vsebinska usmeritev državljske vzgoje z roko v roki s poukom digitalnih znanj in spretnosti ter digitalnim izobraževanjem, da bi bila skladna z digitalnim prehodom in omogočila odgovorno uporabo digitalnih medijev;

sreda 6. aprila 2022

38. želi spomniti, da je Evropsko komisijo in države članice pozval, naj razvijejo skupne in participativne izobraževalne raziskave, zlasti testiranje na področju državljske vzgoje, ki bi bilo primerljivo v vsej EU, tudi za državljanstvo EU, z natančno opredeljenimi pooblastili in cilji v okviru pristojnosti EU; priporoča, da se opravi posebna raziskava Eurobarometra o splošnem poznavanju EU, s katero bi razširili obseg sedanjih sklopov o državljanstvu in demokraciji Evropske unije;

39. poziva Komisijo, naj učne module o evropskem državljanstvu ter program obiskov dediščine in spominskih znamenitosti zgodovinskega pomena za Unijo in države gostiteljice vključi v vse programe mobilnosti v okviru Erasmus+ in evropske solidarnostne enote, da bi spodbudila medkulturni in dialoški pristop k zgodovini ter okrepila evropske vrednote in načela;

40. poziva Komisijo, naj dejavneje spodbuja državljsko vzgojo za vse državljane, vključno z odraslimi, in naj to upošteva v ustreznih programih financiranja in delovnih skupinah; poziva jo še, naj pobude programa znanj in spretnosti za Evropo poveže z državljskimi kompetencami ter v razvoj evropskega certifikata o digitalnih znanjih in spretnostih vključi digitalno državljanstvo;

41. poziva k oblikovanju evropskih značk za šole in univerze, ki dejavno spodbujajo državljsko vzgojo; poziva tudi k oblikovanju evropske nagrade za podporo izobraževalnemu osebju in lokalnim akterjem, ki dejavno spodbujajo izobraževanje o Evropi;

42. poziva Komisijo, naj oceni uvedbo novega posebnega sklopa v program za državljane, enakost, pravice in vrednote z namenskimi proračunskimi sredstvi za spodbujanje državljske vzgoje ter z namenskimi razpisi poveča ukrepe in dejavnosti, namenjene državljski vzgoji v okviru programov Erasmus+ in Obzorje Evropa; poziva jo, naj čim bolj izkoristi evropsko leto mladih 2022, da bi pripravila posebne programe in ukrepe za krepitev evropskega državljanstva in identitete;

43. meni, da je pomembno še naprej razširjati priložnosti na ravni EU, ki obstajajo za skupnost poklicnega izobraževanja in usposabljanja; meni, da je pomembno usmerjeno pomagati pri dostopu do programov; poziva k vključitvi posebnega poudarka na državljski vzgoji v vse ukrepe EU na področju poklicnega izobraževanja in usposabljanja, zlasti v dejavnosti centrov poklicne odličnosti;

44. poudarja vlogo Hiše evropske zgodovine pri spodbujanju razvoja, posebnih programov, instrumentov in dejavnosti, ki ustvarjajo prepričljiv diskurz o evropskem povezovanju in njegovih osnovnih vrednotah, zlasti za učence in učitelje na vseh ravneh izobraževanja; poziva Komisijo, naj sodeluje s Parlamentom pri oceni načinov za decentralizacijo Hiše evropske zgodovine, s katerimi bi povečali dostopnost, tudi iz držav članic in zlasti izobraževalne skupnosti, z različnimi pobudami, kot je okrepljeno sodelovanje s kulturnimi ustanovami držav članic, potujočimi razstavami in mrežo stalnih delegacij;

45. poziva k celoviti evropski strategiji evropske družbene in državljske vzgoje ter k vzpostavitvi platform, s katerimi bi podprli in spodbujali njeno izvajanje, s poudarkom zlasti na skupnih demokratičnih vrednotah in načelih ter temeljnih pravicah EU, kot so človekovo dostojanstvo, demokracija, pravna država, človekove pravice, enakost, strpnost, spoštovanje raznolikosti in svoboda vesti, da bi državljani bolje razumeli institucije EU, razdelitev pristojnosti, postopek sprejemanja odločitev ter politike EU, bili bolj ozavešeni o koristih, pravicah in obveznostih državljanstva EU, imeli boljše znanje o procesu evropskega povezovanja in dejavnem sodelovanju v demokratičnih procesih in pri odločanju v EU ter večji občutek skupne pripadnosti;

46. spodbuja organizacije civilne družbe, institucije, strokovnjake in strokovne delavce, ki delujejo na področju državljske vzgoje, naj okrepijo sodelovanje in razvijejo sinergije prek odprtih nadnacionalnih mrež; poudarja vlogo pobude za mreženje za izobraževanje o evropskem državljanstvu pri zagotavljanju forumov in prizadevanju za bolj prednostno obravnavanje državljske vzgoje na nacionalni, evropski in mednarodni ravni; poziva k nadaljnji institucionalizaciji takšnih evropskih mrež, saj razvijajo in spodbujajo pobude za državljsko vzgojo po vsej Uniji in zunaj nje;

47. poudarja, da bi morala strategija vključevati vidik vseživljenjskega učenja in skupnosti, ki bi vključeval sektor neformalnega in priložnostnega izobraževanja ter podjetja in nevladne organizacije, zlasti tiste, ki prejemajo sredstva EU, kar bi moralo neposredno prispevati k izboljšanju znanja o EU med ustreznimi udeleženci in skupnostmi;

sreda 6. aprila 2022

48. meni, da bi morala strategija vključevati sinergije z ustreznimi ukrepi EU na področju mladih in politikami EU za boj proti rasizmu in ksenofobiji v vseh njenih oblikah, sovraštvu do oseb LGTBIQ ter diskriminaciji žensk in manjšin, in sicer z vzpostavitvijo povezav z akcijskim načrtom EU za boj proti rasizmu in instrumenti financiranja, kot je program za pravice, enakost in državljanstvo;

49. poziva k vključevanju državljske vzgoje v ustrezne programe EU in k okrepitvi sinergij med njimi, da bi povečali sistemski učinek državljske vzgoje, med drugim z uvedbo in zagotavljanjem modula v zvezi z državljanstvom EU, ki bi se izvajal kot tečaj usposabljanja pred ali vzporedno s projektom, financiranim iz strukturnih skladov EU, ali priložnostjo za mobilnost prek programov, kot sta Erasmus+ ali evropska solidarnostna enota; meni, da bi moralo izvajanje modula o državljski vzgoji EU vključevati certificiranje z mikrokvalifikacijami;

50. spodbuja Komisijo, naj spodbuja učenje o EU v šolah v pogajalskih procesih z državami kandidatkami za članstvo v EU;

51. poudarja, da je treba več vlagati v oblike izobraževanja o Evropski uniji v šolah in univerzah, tako pri formalnem kot pri poklicnem izobraževanju in usposabljanju, tako da se oblikujejo novi učni načrti; poziva Komisijo, naj predlaga priporočilo, ki bo vsebovalo okvirno osnovnošolsko, srednješolsko in visokošolsko izobraževanje ter poklicno izobraževanje in usposabljanje, učne načrte o evropski in svetovni državljski vzgoji, ki bi ga države članice lahko prostovoljno sprejele ob polnem spoštovanju določb Pogodbe, zlasti člena 165 PDEU, in bi ga oblikovali skupaj s strokovnjaki držav članic, specializiranimi fakultetami za evropske zadeve, učitelji, izobraževalci, študenti in širšo izobraževalno skupnostjo, ter bi ga spremljali spodbujevalni ukrepi za njegovo uporabo; meni, da bi morali ti skupni vzorčni učni načrti spodbujati boljše razumevanje zgodovine evropskega povezovanja, organizacije in strukture obstoječih institucij EU, evropskih volilnih postopkov in postopkov odločanja, vključno s sredstvi, ki jih imajo državljani za sodelovanje v demokratičnem življenju v EU ter vsebovati različne pedagoške pristope in metode, všteti s teoretičnim in projektnim učenjem, prilagojenim potrebam učencev;

52. poziva Komisijo, naj si bolj prizadeva za državljsko vzgojo, da bi izboljšali njeno dostopnost in kakovost v vseh državah članicah ter podprli oblikovanje evropske razsežnosti pri državljski vzgoji za vsako starost; meni, da bi morala obstajati stalna struktura, ki bi bila pristojna za ustvarjanje sinergij na evropski ravni glede državljske vzgoje, upravljanje sredstev EU, ki s v ta namen dodelijo, in usklajevanje prizadevanj za skupne metode, prakse, orodja in vsebine; meni, da bi morala biti pristojna tudi za zbiranje podatkov in ocenjevanje učinka ukrepov državljske vzgoje, ki jih financira Unija, da bi se najuspešnejše dejavnosti širile in okrepile ter da bi Komisija na tej podlagi predlagala politične in zakonodajne akte na tem področju; meni, da bi morala podpirati priložnosti usposabljanja učiteljev in izobraževalcev za državljsko vzgojo ter spodbujati meddržavne izmenjave;

53. meni, da je nujno začeti delovati v tej smeri in uvesti ukrep izvedljivosti, osredotočen na zbiranje podatkov, in oceniti učinek ukrepov državljske vzgoje, ki jih usklajujejo namenske enote za državljsko vzgojo v okviru Generalnega direktorata Komisije za izobraževanje, mladino, šport in kulturo ter Evropske izvajalske agencije za izobraževanje in kulturo; prav tako meni, da bi to lahko bila priložnost za večjo podporo ukrepom držav članic za državljsko vzgojo in njihovo usklajevanje ter izvajanje, da bi opredelili strateško usmeritev za razvoj nacionalnih struktur in učnih načrtov za državljsko vzgojo ter določili minimalne skupne standarde glede vsebine in metodologije državljske in družbene vzgoje po vsej Uniji; je zato prepričan, da bi morale te enote vključevati države članice, Evropski parlament, učence in širšo učno skupnost;

54. izreka pohvalo programu ambadorskih šol, ki povečuje ozaveščenost učencev o evropski parlamentarni demokraciji in evropskih vrednotah, pa tudi pobudo Euroscola, ki srednješolcem ponuja praktične obsežne izkušnje v sejni dvorani Evropskega parlamenta, kar je trajna dodana vrednost v smislu zagotavljanja državljske vzgoje in dejavne udeležbe v demokratičnem življenju; poziva k uvedbi certificiranja in priznavanja znanj in spretnosti ter kompetenc, ki jih pridobijo udeleženci, tako za učence kot za učitelje; meni, da je to najboljša praksa, ki jo je treba razširiti, da bi dosegli sistemski učinek po vsej Uniji;

sreda 6. aprila 2022

55. spodbuja vse države članice, naj vzpostavijo in oblikujejo nacionalne sheme prostovoljstva; poziva Komisijo in države članice, naj vzajemno priznavajo nacionalne sisteme in izboljšajo evropsko sodelovanje na področju državljskih služb in prostovoljstva mladih; spodbuja nacionalne programe prostovoljstva in civilne službe, naj izkušnji evropske mobilnosti namenijo sredstva na vzajemni osnovi;

56. poziva Komisijo in države članice, naj razvijejo evropsko državljansko mobilnost v okviru evropske solidarnostne enote, namenjene mladim, da bi prispevale k resničnemu evropskemu državljskemu udejstvovanju in storitvam; v zvezi s tem poziva Komisijo in države članice, naj znatno povečajo sredstva za evropsko solidarnostno enoto; poudarja, da se morajo evropski standardi za prostovoljske dejavnosti, kot so finančna podpora za prostovoljce, zavarovanje, učenje, usposabljanje, vključevanje in načelo, da se zaposlitev ne nadomešča, odražati v prihodnjem razvoju evropske solidarnostne enote; vztraja, da lahko aktivnosti evropske solidarnostne enote le dopolnjujejo nacionalne prostovoljske sheme ali civilne storitve, ne morejo jih pa nadomeščati;

57. meni, da sta imela otok Ventotene in njegov Manifesto odločilno vlogo v zgodovini evropskega povezovanja; poudarja njegovo vlogo kot simbolnega spominskega kraja v evropskem povezovanju in za zaščito skupnih evropskih vrednot; poudarja svoj prispevek k spodbujanju evropske državljanske vzgoje, zlasti z dejavno udeležbo mladih na letnem seminarju o evropskem povezovanju, ki ga je leta 1982 začel Altiero Spinelli; poudarja tudi simbolni pomen obnovitve zapora na otoku Santo Stefano in njegov potencial, da postane referenčno središče za stalne kulturne izmenjave, javne prireditve, razstave in razprave; zato meni, da gre za zgodovinski kapital moralne in intelektualne strukture evropskih vrednot;

58. poziva Komisijo in države članice, naj enakovredno vlagajo v formalne ukrepe državljanske vzgoje in v podporo za njene neformalne oblike v učnih načrtih in zunajšolskih dejavnostih ter izboljšajo programe EU, ki podpirajo izobraževanje in državljansko vzgojo; poziva, naj se v mehanizem za okrevanje in odpornost ter v izobraževalne programe, ki se financirajo s sredstvi EU, vključijo posebni cilji, povezani z državljansko vzgojo; poziva, naj se dejavnostim, orodjem in ukrepom Parlamenta, povezanim s spodbujanjem državljanske vzgoje v vseh državah članicah, zlasti Euroscoli, dodeli več finančnih sredstev; poziva Komisijo, naj odobri pilotne projekte, ki jih je predlagal Parlament in so namenjeni krepitvi državljanske vzgoje; vztraja, da je potreben namenski proračun za razvoj primerljivega preskušanja na področju državljanstva po vsej EU;

59. meni, da je konferenca o prihodnosti Evrope priložnost za razpravo o oblikovanju politik na področju izobraževanja, mladih in kulture na več ravneh; poziva države članice in Komisijo, naj pozdravijo in nadgradijo sklepe delovne skupine konference za izobraževanje, kulturo, mlade in šport; zato meni, da bi bilo treba uvesti deljene pristojnosti na področju izobraževanja, vsaj na področju državljanske vzgoje, pri tem pa EU z izvajanjem te pristojnosti ne bi smela povzročiti, da države članice ne bi mogle izvajati svojih;

60. poziva Komisijo, naj preuči možnost podpore oblikovanju spomenika Evropske unije v vsaki občini v državah članicah, da bi državljani dobili vizualni simbol evropskega povezovanja.

61. poziva države članice, naj okrepijo prizadevanja za izvajanje priporočila Sveta z dne 20. decembra 2012 o potrjevanju neformalnega in priložnostnega učenja⁽¹⁴⁾, ob upoštevanju tega, koliko kompetenc, pridobljenih s temi vrstami učenja, je vzporednih, dopolnilnih ali docela bistvenih za razvoj državljskih kompetenc;

o

o o

62. naroči svoji predsednici, naj to resolucijo posreduje Svetu in Komisiji ter vladam in parlamentom držav članic.

⁽¹⁴⁾ UL C 398, 22.12.2012, str. 1.